

AN TRÈFF AS GIP BÈRT EN ÒLLA DE SPROCHMINDERHAI TN DERKENNT EN BALSCHLÒNT

Ka Roma vern projekt “Gli italiani dell’Altrove”

Il 15 novembre a Roma, alcuni rappresentanti della nostra valle ed altri della comunità cimbra hanno partecipato al progetto “Gli italiani dell’Altrove”, volto a valorizzare la realtà storica e il patrimonio culturale delle minoranze linguistiche d’Italia. Occasione di confronto e di stimolo per la discussione politica oggi in corso sui temi della tutela della diversità culturale, l’incontro ha visto anche la partecipazione di sette Palaelearmusikantn.

En Balschlònt sai’ derkennt zbelva gruppn va sprochenminderhaitn. Vil van doin gamoa’schòftn sai’ kemmen en Balschlònt va aus, an schouber jor vour. De hom derhòltet de sai’na praich ont sprochen, ont asou de klòffen nèt lai as balsch. De sai’ lebata toaln van gònze Balschlònt. Van doin zbelva sprochengruppn, oa’n ist der sèll van germanisch; de inger gamoa’schòft ist en doi gruppn,

zòmm pet de zimber, de walser ont òndera. S projekt “Gli italiani dell’Altrove” bill gem bèrt en de doin sprochenminderhaitn ont en de sai’na kulturaln pahalter. S projekt ist stützt van MIBAC (Ministero per i beni e le attività culturali), pet de zòmmòrbet van Museum van lokaln kunstn ont tròchtn va Roma. S geat envire van jor 2012: en de doin secks jor s sai’ kemmen inngalont schoa’ vil sprochenminderhaitn, abia de sloveni, de albanesi, de occitani, de sardi, de ladiner ont de walser. En pfinsta as de 15 van òlderhaileng ist kemmen organisiart an trèff ver de inger sprochenminderhaitn ont ver de zimber, gèlts gott aa en de zòmmòrbet van Dinst vern stütz van lokaln sprochenminderhaitn va de Provinz va Trea’t. Der trèff hèt der rif gahòp za lònge kennen de zboa sprochenminderhaitn ont za stütz sa. Peada de institutn hom klòfft van zboa gamoa’schòftn,

ont de learen Federica Ricci Garotti, presidenten van bisschòftkomitat van Bersntoler Kulturinstitut, hòt klòfft va de bersntoler sprochen. Der Ermenegildo Bidese, learer ont president van bisschòftkomitat van Zimber Kulturinstitut, hòt gatu’ s gleich vern zimbrisch. S hom klòfft aa de zboa viarer, asn vernem ont asn gilt va peada de sprochenminderhaitn. No en vormes organisiart van zboa gamoa’schòftn, petn lokal èssn abia de luganege, der kas ont siaserain, der nomitto ist enviregòngen pet òndera relatorn. S auskennmentsch Carlo Zoli hòt klòfft va internet ont van elektronischn materialn as mechatn hèlven de sprochen minder kennt za verglaimern se en de neat van jingern. Ver de zimber, s ist kemmen vourstelt de schual van tombolo, a plunder ver za mòchen merletti. Dòra, de Claudia Marchesoni van Bersntoler Kul-

De Palaelearmusikantn gaing en groas sol van museum

Letrat van BKI

turinstitut hòt klòfft va de vourstell va de inger sprochen en de pasuacher van sitzn van institut. Dòra ist kemmen vourstelt der tema van zimber ont de musik. Ver za riven, an moment va musik: de ingern Palaelearmusikantn hom tònzt ont gagaikt en an groasn sol van Museum van lokaln kunstn ont tròchtn; dòra, de zimber koral polifonica hòt tsungen de sai’na liader.

Nicola Oberosler

CIMBRO

An convegno von MiBAC vor in projekt “Gli italiani dell’Altrove”

di Luca Zotti

Cimbri e mòcheni a Roma, per l’ultimo appuntamento del ciclo di convegni “Gli italiani dell’Altrove”. Un progetto portato avanti dal Ministero per i beni e le attività culturali e patrocinato dalla Commissione Nazionale Italiana Unesco che dal 2012 contribuisce a mettere in luce la realtà storica e contemporanea delle minoranze linguistiche d’Italia. Grazie alla collaborazione con il Servizio Minoranze Linguistiche della Provincia autonoma di Trento sono stati ospitati a Roma studiosi, esperti e rappresentanti delle due comunità di minoranza che hanno arricchito il programma della giornata di convegno con interventi, letture e testimonianze.

Zimbar un mòkhnar pitnàndar a Roma, zo zoaga un zo kontara soine

Di mindarhaitn a Roma

An moment von convegno

foto Zotti

burtzan, soine zungen un soine kulturn. Dar convegno – bo da se iz gihaltet di boch pasàrt – iz gest dar lest toal vo ‘nan groazan projekt gihoazt “Gli italiani dell’Altrove”, hergichtet von Ministero vo dar Kultur. Sidar ‘z djar 2012, untargistützt ànka vo dar Kommissiung Unesco, khinnta gètt platz in alln di mindarhaitn von Beleschlànt

gèbante platz dar kultur, dar musik, in tradiziongen un in giezza. Pittar hilfe von Servizio vor di Zungmindarhaitn vo dar Provinz vo Tria, a Roma soinda khennnt girüaft studjòs un rapresentent vo mòkhnar un zimbar vo Lusèrn un von Veneto bo da hãm gizoaget di pordjekte vo da khemmen vürgitrakh vor di zung un di kultur, nãm pitt giezza vo dar khuchl von mindarhaitn, fin zo sperra pit ‘nan kontschèrto vo dar Zimbar Polifonika un von Palaier Learniskantn. Durch zo viara di arbatn von tage izta gest dar djornalist Gabriele Buselli, bo da hatt offegitãnt in morgas pittnàndar

pinn profesör Ermenegildo Bidese un Federica Ricci Garotti vo dar Università vo Tria bo da hãm gizoaget in laüt vo bo stãmmenta abe di zboa zungen. Lai darnã iz gest di zait von kulturinstitut: di Anna Maria Trenti Kaufman vor in Kulturinstitut Lusèrn un dar Mauro Buffa vor in Bersntoler Kulturinstitut hãm kontãrt baztada khinnt gimacht in ta’ vo haüt vür zo traga un zo untarschtütza di zung. Zo toala tortimitt in convegno an khlummandar moment pittar khuchl von zboa trianar mindarhaitn: an menu vor in mittartage pitt povoi von perge un gigrèss von ùnsarn bisan, khes

Vesan, brigalde von balt, pult un patãtana korschentz vor di zimbar. Kukalar (proat) un Lugãnega, pittnàndar pitt khes un lemon pai vor di mòkhnar. In tages di Barbara Pierpaoli vo Lusèrn hatt gizoaget bia ma knòppl in spitz un hatt kontãrt di stòrdja vo dar alt spitzknoppschual von lãnt.

Vor ‘z iz gest abas di zboa mindarhaitn hãm gigrüazt Roma pinn an kontschèrto vo dar Zimbar Polifonika un pitt ‘z gitãntza von Palaier Learniskantn.

PRUMA SENTEDA DEL CONSEI REGIONEL NEF. LUCA GUGLIELMI DE LA LISTA FASSA LITÀ VIZEPRESIDENT LADIN

Roberto Paccher, de la Lega, é l president nef del consei regionèl

Roberto Paccher e Luca Guglielmi

Roberto Paccher, de la Lega, é l president nef del consei regionèl, litã con la maoranza lèria de 42 stimes sun 69 litadores. I gropes de mendranza de consei se à palesã con zedoles biences: anter la rejons dei consieres de Busan ence che mencia amò na maoranza te la sentes istituzionales. Sun chest era vegnù domanã dantfora na sentèda di capigropes. Roberto Paccher l restarã president per mesa la legislatura canche, aldò del regolament, l’ènceria la vegnarã data a n raprejentant del grop linguistich todesch. Sia litã é vegnuda sostegnuda da la cordanza anter Lega e SVP. La senteda é vegnuda vidèda da la conseiera più de età, Lucia Coppola del PD, con l’ènvit a lurè per l besser de la doi comunanzes, de Trent e de Busan. Anter i propojic per l davegnir del president

Paccher chel de na sajón neva per l’Autonomia e de so Statut, per esser più forc con Roma e con Bruxelles, maor colaorazion anter Busan e Trent ence tel cheder de na region europeana. Doi i vizepresidenc del consei regionel: se trata de Thomas Widmann del SVP, litã con 46 stimes a favor, 22 zedoles biences e una nia de valuta, e desché raprejentant ladin Luca Guglielmi de la Lista Fassa, litã con 39 stimes, 24 biences e 2 anulèdes. 2 stimes é jites ence a Manfred Vallazza da la Val. Dò la litaziõn Carlo Vettori de la Lega à domanã la sospenjion dei lurieres per la nominazion dei secretères questores, spetan la definizion de la maoranza de Suedtiroil. Sia oscervazion la é vegnuda azetèda. La proscima sentèda del consei regionel la sarã de dezember.

m.d.